

Третяк Крістіна (Запоріжжя, Україна)

МЕРЕЖЕВЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК НОВОУТВОРЕНА СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА ГОРИЗОНТАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Сучасний світ зазнає значних змін і трансформацій, відбувається процес глобалізації. В таких умовах виник новий тип соціальної структури та нова форма соціальної організації людей, яка дістала назву мережеве суспільство. Така новоутворена соціально структура вже проникла у всі сфери життєдіяльності соціуму та в усі процеси розвитку, такі як економічні, культурні і т.п. Тому все частіше держави вдаються до активної участі у міжнародних організаціях. Деколи такі дії призводять до обмеження суверенітету та можливостей самостійного розвитку. Таке утворення як мережеве суспільство здатне забезпечити певну світоцілісність і гармонію, але і має всі шанси призвести до встановлення світової анархії. Тому все частіше перед державами світу постає важливе питання приєднуватися чи ні до глобальних мереж світового розвитку та чи слід приймати встановлені правила, що диктує такий соціум.[1,с3-4]

Метою цієї роботи є дослідження поняття «мережеве суспільство» та дослідження причин виникнення такої соціальної структури. В умовах глобалізації вчені до вивчення соціуму підходять з різних сторін. Саме з цієї причини для визначення сучасного суспільства вони використовують найрізноманітніші поняття, такі як: інформаційне суспільство, інформаціональне, суспільство, що засноване на знаннях, постіндустріальне, електронне суспільство та мережеве суспільство, тощо. Таке різноманіття визначень, якими оперують вчені для опису сучасного суспільства, можна пояснити тим, що процеси які відбуваються у соціумі – неоднорідні та багатозначні. Теорія соціальних мереж взяла свій початок у роботах Л. Фрімана, Д. Ноука, П. Марсдена, С. Вассермана, Б. Веллмана, С. Берковіца. Вони розробляють базові поняття: соціальна та інформаційна мережа, мережевий вузол, мережева структура. В свої роботах вони доводили думку, що мережі перетворилися в основну організаційну форму постіндустріального суспільства. Поняття мережі у своїх дослідженнях використовують П. Бурдє, Ж. Дельоз і Ф. Гваттарі. Так, Ж. Дельоз і Ф. Гваттарі. М. Маклюену вдалося закласти основи концепції передачі інформації через ЗМІ кожній людині, в результаті він визначив становлення «глобального села», яка представляє собою мережу взаємопов'язаних і взаємодіючих індивідів.

Нині існуючи світ, зародився на зламі 1960-1970 - их рр. під час глибокої культурної кризи, де держава домінувала над особистістю. В ці роки відбулося переплетіння трьох незалежних процесів. Перший - революція інформаційних технологій. Другий процес - боротьба за домінування особистості над

державою, утворення суспільних рухів за права людини. Ці два процеси утворили третій процес - реконструкція суспільних відносин на шляху до створення мережевого суспільства [2, с.8]. Першим хто ввів до ужитку поняття мережеве суспільство став М.Кастельс. Він називає сучасне суспільство – суспільством мережевих структур. Він з одного боку підкреслює їх всеосяжний характер, а з іншого визначальний характер, коли «влада структури виявляється сильніше за структуру влади», а сам факт приналежності до тієї чи іншої мережі стає найважливішим джерелом влади і змін в суспільстві. Кастельс в своїх працях підкреслює те, що особливістю сучасного суспільства є не стільки домінування інформації, скільки трансформація варіантів її використання, коли провідну роль в суспільстві набувають глобальні мережеві структури, що витісняють традиційні форми взаємовідносин. Він доказував, що мережева структура є комплексом взаємопов'язаних вузлів. Конкретний зміст кожного вузла залежить від характеру тієї конкретної мережевої структури, про яку йде мова. Мережеве суспільство за Кастельсом – це суспільство, що ґрунтується на горизонтальних соціальних зв'язках і головну роль в якому відіграють не ієрархічні моделі, а соціальні мережі. Значну роль в формуванні такого суспільства відіграють сучасні комунікації, особливо мережевого типу. Побудова мережевого суспільства носить глобальний характер і спонукає до розвитку глобальних телекомунікацій, таких, як, наприклад, Інтернет, який забезпечує можливості горизонтального спілкування між індивідами і групами, робить потенційною мережевою структурою значну частину світу.

Отже, глобальне інформаційне суспільство побудоване в значній мірі за принципом мереж. При визначенні сутності мережевого суспільства, необхідно керуватися узагальненим визначенням М. Кастельса, який зазначає, що мережеве суспільство – це специфічна форма соціальної структури, яка характерна для інформаційного суспільства. Існують певні фактори становлення сучасного суспільства, які стають вирішальними у його визначенні як мережевого. Серед них можна виділити: збільшення ролі інформації в житті суспільства, збільшення частки комп'ютерних комунікацій, створення глобального інформаційного (комунікативного) простору, і, відповідно, зміна самої соціальної реальності, в якій всі основні сфери життєдіяльності, ґрунтуються на «мережевій логіці».

У сьогоднішній ситуації, за якої підвищується роль мережевих комунікацій, подальше вивчення сучасного суспільства як мережевого дозволить більш чітко окреслити суть соціальних змін, що мають місце в ньому, а також надати оцінку ролі та місця новим інформаційним технологіям та визначити їх вплив на розвиток суспільства в цілому [3, с. 87- 89].

Література:

1. Войтович Р. Мережеве суспільство як нова форма соціальної організації в умовах глобалізації / Р. Войтович // Політичний менеджмент. - 2010. - № 5. - С. 3-18.
2. Наук. теорет.-методолог. і приклад. журн. / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. Василя Стефаника, 2013.